

Ympäristövaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Komission ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2023 ja asetuksen (EU) 2022/109 muuttamisesta tiettyjen muilla vesillä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien osalta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Komission ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2023 ja asetuksen (EU) 2022/109 muuttamisesta tiettyjen muilla vesillä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien osalta (E 102/2022 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- kalatalousneuvos Risto Lampinen, maa- ja metsätalousministeriö
- erikoistutkija Jari Raitaniemi, Luonnonvarakeskus
- toiminnanjohtaja Olli Saari, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
- suojeluasiantuntija Matti Ovaska, WWF Suomi
- toiminnanjohtaja Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- ympäristöministeriö
- Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry
- Kalatalouden Keskusliitto
- Tornio-Muoniojokiseura ry

Valiokunnan lausunto YmVL 38/2022 vp

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Komissio on laatinut ehdotuksensa neuvoston asetukseksi kalastusmahdollisuuksista Itämerellä vuodeksi 2023 kansainvälisen merentutkimusneuvoston (ICES) neuvojen perusteella. Ehdotus on tarkoitus hyväksyä maatalous- ja kalastusneuvostossa lokakuussa 2022.

Valtioneuvoston kanta

Peruskanta

Valtioneuvosto kannattaa Itämeren kalastusmahdollisuuksien vahvistamista vuodelle 2023 siten, että kalakantoja hyödynnetään kestävää enimmäistuottoa (Maximum Sustainable Yield, MSY) koskevan EU:n yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden mukaisesti.

Kalastusmahdollisuudet tulee siten vahvistaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen 2016/1139 Itämeren turska-, silakka- ja kilohailikantoja ja näitä kantoja hyödyntäviä kalastuksia koskevan monivuotisen suunnitelman ja ICES:n niitä koskevan uusimman tieteellisen neuvon perusteella.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC

Valtioneuvosto kannattaa ICES:n neuvon mukaista ratkaisua vuodelle 2023 siten, että lohisaalis osa-alueilla 29N, 30 ja 31 olisi ICES:n esittämä enintään 75 000 lohta ja Itämeren pääaltaalla lohienkalastus kiellettäisiin.

Vähimmäisratkaisuna voidaan kuitenkin hyväksyä vuodelle 2022 tehtyä ratkaisua vastaava järjestely, mikä tarkoittaisi komission ehdotuksen hyväksymistä. Tämän mukaan vuoden 2023 TAC kaupalliselle kalastukselle asetettaisiin 63 811 loheksi siten, että Pohjoisella-Itämerellä, Ahvenanmerellä, Saaristomerellä ja Pohjanlahdella (leveyspiirin 59 30'N pohjoispuolella osa-alueilla 29N, 30 ja 31) voidaan neljän merimailin sisäpuolella kutuvaelluksen aikana (toukokuun alun ja elokuun lopun välisenä aikana) kalastaa lohta kohdennetusti. Itämeren pääaltaalla osa-alueilla 22 29S leveyspiirin 59 30'N eteläpuolella lohienkalastus kiellettäisiin, mitä Suomi pitää erittäin tärkeänä. Lisäksi pyritään siihen, että vuoden 2022 ratkaisun tavoin muut Itämeren jäsenvaltiot sitoutuisivat siirtämään hyödyttömiksi jäävät lohikiintiönsä tarvittavilta osin ylläpitämään Suomen (ja Ruotsin) rannikkokalastusta.

Valtioneuvosto kannattaa lisäksi vähimmäisratkaisun osana komission ehdottamien teknisten kalastussääntöjen jatkamista. Niihin kuuluvat siimojen käyttökielto kaupallisessa kalastuksessa neljän merimailin ulkopuolella Suomenlahtea lukuun ottamatta, enintään yhden eväleikatun lohien pitämisen vapaa-ajankalastajaa ja päivää kohden Itämeren pääaltaalla ja Pohjanlahdella sekä kaiken lohien vapaa-ajankalastuksessa saadun kalan maihin tuominen kokonaisuudessaan. Leveyspiirin 59 30'N pohjoispuolella osa-alueilla 29N, 30 ja 31 touko-elokuussa neljän merimailin sisäpuolella lohien vapaa-ajankalastusta ei rajoitettaisiin EU-säännöksin.

Valiokunnan lausunto YmVL 38/2022 vp

Valtioneuvosto edellyttää, että komissio ja jäsenvaltiot edelleen valvovat, että Itämerellä ei harjoiteta laitonta lohenkalastusta ja että lohenkalastuksen edellä mainittua kieltoa Itämeren pääaltaalla noudatetaan.

Valtioneuvosto pitää erittäin tärkeänä, että Itämerelle saadaan lohen monivuotinen suunnitelma.

Lisäksi valtioneuvosto katsoo, että kaikki kalastuskuolevuus tulee ottaa huomioon kalastuksen säätelyssä.

Suomenlahden lohen TAC

Valtioneuvosto kannattaa Suomenlahden lohen TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon ja komission ehdotuksen mukaisesti kuluvan vuoden tasolle 9 455 loheksi.

Pohjanlahden silakan TAC vuonna 2023

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon Fmsy vaihteluvälin alarajan ja komission ehdotuksen mukaisesti siten, että TAC olisi 80 047 tonnia (-28 %).

Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan TAC

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon Fmsy vaihteluvälin alarajan ja komission ehdotuksen mukaisesti siten, että TAC olisi 70 130 tonnia.

EU:n TAC muodostuisi vähentämällä Venäjän osuus (9,5 %, 6 662 tonnia) ja ottamalla huomioon Riianlahden ja pääaltaan välinen vaellus (70 130 — 6 662 (Venäjän osuus) — 3 211 (Riianlahdella pyydettävä pääaltaan silakka) + 794 (pääaltaalla pyydettävä Riianlahden silakka) = EU:n TAC 61 051 tonnia (+ 14 %).

Riianlahden silakkakannan TAC

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon (Fmsy pistearvo) ja komission ehdotuksen mukaisesti siten, että TAC olisi 45 643 tonnia (-4%).

Kilohailin TAC

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon ja MSY-pistearvon 0,31 (vaihteluväli 0,22 - 0,41) perusteella siten, että TAC olisi 249 237 tonnia. TAC:n tasossa tulee ottaa huomioon Venäjän osuus (10,08 %) siten, että EU:n TAC olisi 224 113 tonnia (- 11 %).

Itäisen turskakannan TAC

Valtioneuvosto kannattaa ICES:n neuvoa ja komission ehdotusta siitä, että turskan sivusaalis TAC olisi 598 tonnia. Valtioneuvosto myös kannattaa nykyistä kuturauhoitusta (touko-elokuu) ja vapaa-ajankalastuksen kieltämistä turskan pääasiallisilla esiintymisalueilla osa-alueilla 22—26.

Valiokunnan lausunto YmVL 38/2022 vp

Turskan sivusaaliskiintiön kohdennettu käyttö osana tutkimuskalastusta olisi komission ehdotuksen mukaisesti sallittava, jotta turskakannan tilan kehitystä voidaan arvioida. Vaihtoehtoisesti tulee sallia turskaan kohdentuva pienimuotoinen kalastus alle 12 metrin pituisilla muita kuin trooleja käyttävillä kalastusaluksilla läntisen silakan vuotta 2022 koskevan ratkaisun mukaisesti.

Tehostetaan erityisesti troolikalastuksen valvontaa turskan lisääntymisalueilla.

Lisäksi Suomen kannalta on tärkeää, että jäsenvaltiot sitoutuvat edelleen turskaa koskeviin kiintiövaihtoihin niin, että turska ei muodostu pullonkaulalajiksi niille jäsenvaltioille, joiden turskakiintiöt ovat pienet.

Läntisen turskakannan TAC

Valtioneuvosto kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon ja komission ehdotuksen perusteella siten, että turskan sivusaalis TAC olisi 489 tonnia. Kohdennettu kalastus ja kalastuskuolevuus on syytä pitää mahdollisimman alhaisella tasolla.

Meritaimen

Valtioneuvosto kannattaa sitä, että meritaimenen kaupallisen kalastuksen kieltoa jatketaan myös vuonna 2023 neljää meripeninkulmaa kauempana perusviivoilta mitattuna.

Yhteisymmärryksen saavuttamiseen tarvittava neuvotteluvara

Valtioneuvosto on valmis hyväksymään sellaisia neuvotteluprosessin aikana esille tulevia ratkaisuja, jotka ovat ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä kalastuksen ja varovaisuusperiaatteen mukaisia sekä ovat tarpeen poliittisen yhteisymmärryksen saavuttamiseksi neuvostossa.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Valiokunta viitaten 16.6.2022 antamaansa ICES:n tieteellistä neuvoa koskevaan lausuntoon (YmVL 26/2022 vp — E 72/2022 vp) toteaa, että tieteellinen neuvo ja Suomen kanta siihen muodostavat hyvän, suurimmalta osin jo vakiintuneen pohjan myös komission ehdotukseen. Kestävän pohjan kannanmuodostukselle muodostavat valtioneuvoston ja vakiintuneen kannan mukaiset peruseriaatteen kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta lähtökohtaisesti ICES:n uusimman tieteellisen neuvon perusteella ja siten, että kalakantoja hyödynnetään niiden kestävää enimmäistuottoa koskevan tavoitteen ja monivuotisen suunnitelman perusteella.

Lohikannat

Valiokunta korostaa aikaisempien kannanottojensa mukaisesti ICES:n suosituksen mukaisen lohien sekakantakalastuksen kiellon merkitystä Itämeren pääaltaalla sekä tarvetta sallia kalastus

Valiokunnan lausunto YmVL 38/2022 vp

vain rajatusti Pohjanlahdella ja Ahvenanmerellä (enintään 75 000 lohta neljän merimailin sisäpuolella kutuvaelluksen aikana touko—elokuussa). Tehokkaan kalastusvalvonnan jatkaminen laittoman kalastuksen ehkäisemiseksi on edelleen tärkeää myönteisen kehityksen turvaamiseksi.

Valiokunta korostaa tarvetta löytää tehokkaita keinoja siihen, että prosessi lohen monivuotisen hoitosuunnitelman saamiseksi Itämerelle saadaan taas käyntiin. Tämä edistäisi pitkäjänteisen ja kestävän sääntelyn aikaansaamista niin heikossa tilassa olevien pääaltaan lohikantojen tilan parantamiseksi, laittoman lohenkalastuksen valvonnan varmistamiseksi pääaltaalla kuin Pohjanlahden lohikantojen tilan vahvistamiseksi edelleen. Monivuotinen hoitosuunnitelma on merkittävä myös kalastusmatkailun parissa toimivien yritysten toimintaedellytysten ja tulevaisuuden kannalta, ja hoitosuunnitelmassa voitaisiin ottaa vapaa-ajankalastuksen toiveet paremmin huomioon. Valiokunta toteaa, että asiantuntijakuulemisessa on noussut esille tarve arvioida tieteellisen neuvon mukaisten kalastusrajoitusten vaikutuksia eri kalastajaryhmiin sekä vapaa-ajankalastajien oman asiantuntemuksen hyödyntämistä tässä. Samalla on tärkeää, että kaikki kalastuskuolevuus otetaan kalastuksen sääntelyssä huomioon.

Suomenlahden lohelle ehdotettava 9 455 lohen TAC on kannatettava, sillä villit lohikannat Viron lohijoista ovat poikastuotannon perusteella elpyneet merkittävästi ja osin saavuttaneet kestävää enimmäistuottoa tarkoittavan ns. MSY-tilan (maximum sustainable yield). Valiokunta korostaa edelleen, että hyvän kehityksen turvaamiseksi kalastus tulisi kohdistaa istutettuihin, eväleikattuihin lohiin.

Pohjanlahden, Itämeren pääaltaan ja Suomenlahden silakkakannat

Pohjanlahden silakkakantoja koskeva tieteellinen tieto on saatu viimein riittävälle tasolle sen mahdollistamiseksi, että kiintiö voidaan asettaa kestävän enimmäistuoton MSY:n mukaisesti. Kalakanta on vahva, joskin nuorta silakkaa on paljon, mutta vanhempien silakoiden laihtuminen jatkuu. Komission ehdotus ICES:n neuvon vaihteluvälin alarajan mukaisesta 80 047 tonnin kiintiöstä on varovaisuusperiaatteen mukainen ja sellaisena kannatettava, kun kannan kokonaistilanteesta on edelleen epävarmuutta. Myös Itämeren pääaltaan ja Suomenlahden silakkakannan TAC vaihteluvälin alarajan mukaisena voi edistää kannan elpymistä. Kalastuskuolevuus on kuitenkin tavoitetasoa suurempi, joten kannan tilaa on seurattava tarkasti.

Kilohaili

Kilohailikanta on kohtuullinen, mutta alueellisesti epätasainen: erityisen runsas Suomen lähivesillä ja vähälukuisempi pääaltaalla. Kilohailikanta vaikuttaa myös turskakannan elpymiseen, mikä on kokonaisuuden kannalta otettava huomioon. Valiokunta pitää ehdotettua ICES:n neuvon mukaista TAC:ia kannatettavana korostaen tarvetta ottaa huomioon paitsi kilohailikannan vaikutus turskakannan elpymiseen myös kalastuksen epätasainen alueellinen jakautuminen sekä valvontaan liittyvät epävarmuudet.

Itäinen ja läntinen turskakanta

Itäisen turskakannan tila on heikko, joten komission ehdotus ICES:n suosituksen mukaisesti on kannatettava siltä osin, että kalastusta ei tule sen osalta harjoittaa lainkaan. Kuturauhoitus, va-

Valiokunnan lausunto YmVL 38/2022 vp

paa-ajankalastuksen kieltäminen turskan pääasiallisilla esiintymisalueilla ja troolikalastuksen valvonnan tehostaminen turskan lisääntymisalueilla ovat tarpeellisia ehdotuksia. Läntisen turskakan hienoisesta paranemisesta huolimatta on varovaisuusperiaatteen mukaisesti pidettävä kohdennettu kalastus vielä mahdollisimman alhaisella tasolla.

Lopuksi

Ympäristövaliokunta korostaa aikaisempien kannanottojensa tapaan yleisesti, että useiden kalakantojen heikko tila on seurausta paitsi ylikalastuksesta myös Itämeren heikosta tilasta. Siksi kalastuskiintiöiden asettamisen ohella on hyvin tärkeää kohdistaa toimia Itämeren tilan parantamiseksi ja hapettomien pohja-alueiden vähentämiseksi. Meren heikko tila lisää kalojen stressiä ja heikentää niiden kuntoa ja kykyä selviytyä loisista ja kalataudeista.

Olenaisia ovat samanaikaisesti kansalliset toimet erityisesti lohikantojen suojaamiseksi. Näitä ovat tärkeiden elinympäristöjen kunnostukset, kutualueiden rauhoittaminen sekä vaellusreittien suojelu ja kunnostaminen vaellusesteiden poistamiseksi. Painopistettä tulee siirtää istutuksista kalojen luontaisen elinkierron vahvistamiseen ja pyynnin kohdistamiseen eväleikattuihin, istutettuihin lohiin.

Tehokkaita teknisiä keinoja kalakantojen kokonaiskestävyyden edistämiseksi ovat myös esimerkiksi troolit, jotka estävät suurempien kalojen, kuten turskan ja lohen, joutumisen ei-toivotuksi sivusaaliiksi, sekä vahinkoja ehkäisevien tekniikoiden, pyydysten ja käytänteiden kehittäminen ja tukeminen. Valiokunta korostaa myös lähtökohtaisesti sen merkitystä, että kaikki sääntely perustuu tieteelliseen tietoon ja että tietoa kalakannoista pyritään aktiivisesti kehittämään. Vuosittainen vaihtelu voi kuitenkin olla suurta, jolloin uusimpiin tietoihin ja varovaisuusperiaatteeseen perustuvat päätökset vaikeuttavat kaupallista kalastusta kestävämmän paljon. Vakaampi tieto kalakannoista voisi mahdollistaa kalastuskiintiöiden asettamisen johdonmukaisemmin pienemmillä vuosittaisilla vaihteluilla, mikä lisäisi ennakoitavuutta myös elinkeinonharjoittajan kannalta.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Ympäristövaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Valiokunnan lausunto YmVL 38/2022 vp

Helsingissä 30.9.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Tiina Elo vihr

jäsen Mai Kivelä vas

jäsen Johan Kvarnström sd

jäsen Sheikki Laakso ps

jäsen Mikko Ollikainen r

jäsen Mauri Peltokangas ps

jäsen Juha Sipilä kesk

jäsen Katja Taimela sd

jäsen Mari-Leena Talvitie kok

jäsen Ari Torniainen kesk

varajäsen Pia Lohikoski vas

varajäsen Sari Multala kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos